

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și Administrația: Strada Măcelarilor Nr. 21.

Se prenumără și la poste și la librării.

În Bucuresci

primesce abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsicani 35

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se înapoiază.

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Noi și ei.

Așa, cum ni-s'a impus lupta, noi Români sîntem deocamdată mărginiți la defensivă: avem să ne apărăm naționalismul, școala și biserica, în contra căror sînt îndreptate toate atacurile atât ale guvernului, cât și ale societății maghiare. Despre o luptă de înfrățire economică și culturală, aici în Ardeal și în celelalte părți unde locuim compacti, despre dezvoltarea unei vieți comunale și ce s'ar putea crea în marginile autonomiei comitatense, abia mai poate fi vorba. Constituția, legile fundamentale ale dualismului sub care putem să se desvolte naționalitățile, este de mult nimicită.

În administrație numai pe ici pe colo, ca și un corb alb, se mai găsește un Român. Românii de pe la forurile judecătorești îi putem număra pe degete. Limba ungurească n'a mai rămas să se introducă decât numai în biserică. În justiție și administrație e singură stăpână; în școlile noastre elementare încurcă deja de mult mintea biecilor noștri copii. Ear' pagubele ce ne cauzează în școlile secundare române nu se pot calcula.

E tristă această situație. E mai presus de toate superătoare. Eată de ce: Noi, generația tină, cei care primim lupta națională prin prisma cu care trebuie să privim viitorul nostru, scim, avem conștiința, că toate șicanele ce ni-se fac, au să treacă. Ele nu sînt decât pedeci ce ni-se pun în calea realizării idealului nostru, și e grozav de superător să te scii opăcit în drum de nise oameni, care nu înțeleg nici măcar cel mai elementar lucru: că nu se poate pune stavilă curentelor sănătoase, aspirațiilor drepte și generoase.

Nu o să ne poată opri nici Maghiarii, cu tot aparatul de forță al lor, pe care-l aplică cu atâta lipsă de prevedere, cu atâta cutezanță, nu o să ne poată opri, ca odată totuși se întemeie aici, și în alte părți locuite de noi, viața națională românească, așa cum constituția îngăduie. Și dacă ați culturalicească am rămas înderă de frații noștri din România, o să vină odată vremea, când dacă chiar nu vom fi pe aceeași treaptă, dar' cel puțin nu vom fi cu mulți pași în urma lor.

E natural însă și e legitim, ca aici în Ardeal, noi să avem cuvântul. A noastră să fie înfrățirea atât culturală, cât și economică. E legitim ca nici în politică să ne pună la cale nimic fără noi, locuitorii de baștină ai acestei țări, cei mai mulți la număr, cei cu

aptitudini mai distinse, cei cu forțe vitale mai abundente.

Căci cine sînt Ungurii din Ardeal, care vor să aibă destinele acestei țări? Au ei atâta cultură, atâtea virtuți, încât de dragul lor să ne lăpădam de ce-i al nostru? Au ei de a face cu un popor care ar fi dovedit că-i poltron? Cred ei, că dacă au „asimilat“ între dinșii pe Ovrei, au să facă același lucru și cu noi?

Dar' nu trebuie decât să ne dăm bine seama de ceea-ce sînt ei, pentru-ca noi Români să ne înălțăm în credința noastră sus, să nu ne mai fie frică de desnaționalizare, ci să ne învîrtoșim numai în rezistența ce trebuie să opunem agresorilor noștri.

Cine sînt, nu o spunem noi, o mărturisesc însăși diarele lor, cele mai fudule, cele mai șoviniste, cele care ne tractează cu mai mult dispreț.

Eată probele, eată cum „Kolozs-vár“, resfățatul guvernamental din metropola „Kultur-egylet“-ului descrie societatea din care se recrutează cei, care vor să conducă politica țării noastre:

„Eată clasa funcționarilor superiori, ceata fudulilor. Inoată în datorii și în lipsuri. Dacă s'ar pute, ar cere credit și la plata dării, noroc însă, că aceasta li-se oprește din leafă. Își comandă pe credit ghete, albături, haine, ia pe datorie pălărie, mănuși, manșete, umbrelă, făină, carne, untură, zahăr, cafea, untdelemn, piper, ardeiu, cu un cuvînt tot ce-i trebuie pentru a se îmbrăca și pentru hrană. Cu puțină excepție, toți proprietarii și aristocrații sînt fără proprietăți, inoată în aceste miserii, și numai diarele advocaților, protocoalele neguțătorilor și secretele scrisorilor rugătoare adresate prelaților ar pute vorbi despre miseria ce s'a încuibat în sinul celor mai strălucite familii aristocratice“.

Eată cum descrie un alt organ maghiar, tot din Cluj, pe cei care conduc destinele întregului regat al Sfîntului Stefan:

„Unde hazardul de cărți este mai în floare, decât în casina națională din Buda-pesta, în sinul celui mai distins corp al țării. Un aristocrat maghiar ruinat spanca cu câțiva ani mai înainte, că în viața lui odată a fost boier adevărat: când adevărat a jucat la cărți într-o noapte 80.000 florini. Se uitau toți la el, cum are să achite suma. Ear' el băgînd mîna în buzunar, în mijlocul mișcării generale a societății trîntesce pe masă cei 80.000 fl.“

Și acum, după-ce am arătat viața socială a Maghiarilor, fie-ne îngăduit a reflecta la viața lor culturală numai

atîta: bărbații lor de știință mai de dai Doamne sînt Nemți și Ovrei. Neamț e Hunfalvy (alias Hunnsdörfer), ear' cât despre Ovrei, ei au ajuns în Ungaria să domineze toate terenele: în ale școlilor, literaturii, presei etc. De altfel nota situației o dă împregiurarea, că oameni ca Moldován Gergely și Alexits György, care între noi Români de sigur nu ajungeau a se ridica deasupra nivelului mediocrității, intrînd în tabăra maghiară au devenit savanți.

Dar' în ale artelor, unde mai ales se poate vedea geniul unei națiuni, cum stau?

Cităm tot din scrisesele unei foi ungurești din capitală, din „B. Hirlap“ dela 18 c.

Eată ce scrie acest diar, într'un articol de fond:

„La operă puțin știu ungurește și nici „acea nu vorbesc (nu știu, că e greșeală lor, „este o tradiție veche acest lucru. Căci unul din fostii intendenți ai opereii a angajat un croitor francez, l-a obligat, ca în decursul unui an să învețe nemțesce). Autorii noștri de operă compun operele lor pe subiecte nemțesce, pe text german. La Academia noastră de muzică cantul și muzica instrumentală de ani de zile e propusă de către profesori, care nu știu ungurește... Unde se căutăm geniul „maghiar în artă?... Căci nu numai în muzică, ci și în celelalte stăm la fel!“

Ei, dacă e așa, atunci pe ce se razimă compatrioții noștri, când își arogă dreptul de a dispune singuri de țeară, în care ei sînt în minoritate, în care ei sînt elementul cel mai izolat, mai fără legături de sânge?... Numai pe faptul, că dețin puterea? Dar' au ajuns la ea prin fals! Nu se gîndesc la tribunalul, care le va lua cataloagele și cheile vistieriei din mîna? Ce mai rămîne atunci din mîndria oarbă, care îi duce acum în gropi?

Își vor perde și creditul și capitalul. Cel dintău prin călcările de legi, pe care le comit zilnic, ear' acesta din urmă se risipește și el, căci n'a fost real ci fictiv. Ungurii au trăit arătându-se și peste Leitha, și în Europa întregă ceea-ce nu sînt. S'au arătat un popor de ordine și cultură, când în realitate ei sînt în frământări infructuoase o țeară întregă, locuită de mai multe națiuni, când în realitate ei nu caută decât a nimici cultura celor care nu se adapă la Budapesta, unde, după-cum singuri mărturisesc, nu e nimic bun și original, totul e imitație, spoială, peste care trăgînd cu degetul se vede golul.

Contra unor stări de lucruri ca aceste, noi Români trebuie să ne ridicăm din toate puterile noastre.

Ni-se impun o mulțime de datorii. Le îndeplinim pe toate. Avem deci și dreptul de a fi stăpâni pe soarta noastră. Ar fi o rușine să lăsăm ca să dănească multă vreme cele de care pătimim aji.

Să ne aducem mereu aminte, că facem parte dintr'un popor, care numără unsprezece milioane, a cărui gros e format aji în stat liber și liberal, că din mijlocul nostru au eșit bărbați de știință în toate ramurile, artiști de mare valoare, care au umplut Europa cu fama numelui nostru, că avem aici o misiune de împlinit, pentru care ni-s'au dat toate aptitudinile.

Trebuie, numai să voim!

Originea noastră, locul pe care îl ocupăm, importanța ce li-se dă statului român independent ne obligă, ca și cu și să mărim capitalul nostru și moral și material, să mărim falanga celor care cred în viitorul României, care vedînd că tot mai tare conștiința națională crește, nu desperă, ci sînt numai mîhnici vedîndu-se stigniți în lucrarea lor de un popor, cu care ori-cît de modest am fi, nu-i iertat să ne asemănăm.

Între noi și ei, între Români și Unguri este o deosebire și o distanță enormă. Și cu cât ei se cred mai valoroși, mai tari, cu atît mai ales își arată incapacitatea, neputința.

REVISTA POLITICĂ.

Sibiu, 10 Septembrie st. v.

Maiestatea Sa despre manevre.

Maiestatea Sa Monarhul a exmis următorul ordin către armată:

„Asistînd în fiecare an la exercițiile mai mari de arme ale armatei Mele și ale celor două armate teritoriale, Mă conving despre destoinicia progresivă în arme a puterii Mele armate.“

Manevrele din estimp, tocmai terminate, în parte mai pe larg arangiate ca până acum, 'Mi-au arătat spre înalta Mea mulțumire, că puterea Mea armată, — provădută cu mijloace de războiu corespunzătoare cerințelor prezentului, instruită în mod uniform și oțelită prin activitate conșcie de scop, în toate părțile sale unită prin camaraderie adevărată și plină de spiritul de comunitate, care îi este moștenirea secolilor — oferă toate garanțiile, că își va împlini cu abnegațiune datorițele, care îi sînt impuse puterii armate în timp de pace și în zile de primejdie.

FOIȚA „TRIBUNEI“

Curier literar.

Elemente de psihologie.

De

I. Găvănescul.

Noțiuni de estetică.

De

P. Dulfu.

Dacă e adevărat, că științele omenești fac pe fiecare zi un pas înainte, spre o dezvoltare mai perfectă, — și nu altfel stau lucrurile, — că nouele descoperiri în științele experimentale schimbă pe zi ce trece gîndirea omenească, atunci nu e mai puțin adevărat, că științele, care au drept punct de plecare sufletul omenești, care studiază firea umană, trebuie să meargă și ele înainte, și astfel fiecare operă ce se scrie, ce apare avînd a se ocupa cu intelectual și fizic omenești, trebuie să ne dea, să ne aducă ceva nou. Căci dacă în anticitate Etica de pildă s'a prezentat ca o știință încheată, dacă Aristotel a și pus bazele unei științe a Logiceii, nu e mai puțin adevărat, că de atâtea sute, mii chiar de ani, omeneirea n'a stat pe loc, ci a cercetat, a mers înainte, că astfel a adăugat și cu și la cele-ce-au primit baza în anticitate, și astfel scriitorul care vine aji să tracteze despre vre-una numai din științele ramuri ale filosofiei, se află

în fața a mulțime de probleme, unele mai ușor, altele mai greu de rezolvat.

Felul cum le rezolvă, modul cum le prezintă înaintea cetitorilor sei dă valoarea opereii sale.

Cetind opera „Elemente de psihologie“ pentru cursul secundar de dl I. Găvănescul, eminentul profesor dela universitatea din Iași, ne aflăm în plăcuta poziție de a putea mărturisii, că avem înainte-ne o carte scrisă de un om de știință, care nu numai, că e stăpîn pe materie, dar' mai ales scie cum să înfrățeze lucrurile, și mai ales scie că să îmbrățiseze în cartea sa, scrisă pentru școală. Și stăruim asupra acestor două merite pentru-că socotesc și e lucru primit de toți, că cel mai mare merit al unei cărți de școală e, ca autorul să scie cum și cât să dea din materialul științei, în care voește să introducă pe elevi. Dîc voește să introducă, pentru-că nici un profesor nu va fi avînd pretențiunea de a da gata, cum se dîce, pe un elev printr'o carte, în care dela început spune, că dă numai „elemente“.

De altfel, ceea-ce ridică valoarea cărții dlui Găvănescul, e că d-sa scrie așa și atîta, încât chiar cei care au eșit din școală, luînd-o în mîna, o cetească cu interes, și dacă ar fi s'o compare cu alte cărți de soial ei scrise în limba românească, va clasifica-o cu atît mai înainte, cu atît pe lângă împărțirea bună și potrivită a materialului și claritatea stilului și a exemplului ce dă, apoi dl Găvănescul a dat un interes deosebit cărții sale: introdu-

cînd la fiecare capitol aproape schițe istorice asupra evoluției prin care a trecut această ramură a filosofiei, ori chiar fiecare cestiune despre care tractează în deosebite capitole.

Astfel la pag. 14, 15 și 16, unde vorbesc despre „Obiectul, numele și felurile psihologiei“ și despre „Psihologia metafizică“, astfel la pag. 28 și 29, unde tractează despre „Greutățile și neajunsurile observațiilor interne“, astfel la pag. 46, 47 și 48 unde e vorba despre „Raportul dintre spirit și creier“, unde dă schițe istorice și statistice pre interesante, astfel la pag. 58 și 59, unde tractează despre „Cerebrul și cerebelul“, așa la pag. 63, 64, 65, 66 și a. m. d. legînd fiecare idee de carne și os cum s'ar dîce, ne mulțumindu-se cu aceea, că dă rezultatul asupra unor cercetări, a unor cestiuni primite de învățații din prezent, ci spunînd ce se credea despre acele lucruri, despre acele cestiuni înainte de aceasta cu un secol, cu două ori mai multe, care era părerea asupra acestor cestiuni a cutărui învățat și ce credea și crede (intrucît cestiunea n'ar fi rezolvată definitiv nici aji) cutare om de știință.

Îmi aduc aminte și de manualele din care am învățat eu, și de acele după care mai târziu 'mi-s'a oferit ocazia să propun acest studiu. Sciu în cazul dintău, ca student, ce seacă 'mi-se părea în lipsa unui manual, și în cazul al doilea, cătră truda trebuia ca însumi să fac pe elevi să nu simtă așa mult lipsa acolora ce erau lăsate afară din carte (pe care autorul manualului de care ne ocu-

păm le-a pus) și să nu simtă oboseală la înțipinirea unor lucruri, care dacă lipsiau, elevii nu păgubiau nimic.

Sînt apoi în cartea dlui Găvănescul cestiuni, care în celelalte manuale de psihologie ori că sînt tractate așa fugitiv, ori că sînt cu desăvîrșire ignorate. Astfel partea IV. (pag. 162), partea V. (pag. 167), partea VII. (pag. 179) „Fiziologia sentimentelor“, și ce urmează de aci încolo până în capăt (pag. 208) sînt tot cestiuni, căror alți autori nu le-a dat cuvenita atențiune și pe care dl Găvănescul le desleagă într'un mod ce numai să intereseze și satisfacă pot pe elevi și pe orice alt iubitor al acestei științe.

Cu același interes vor fi cetite apoi „Apendicele“ dela urmă, unde dă fragmente din diferiți autori, care scriu despre cele mai varii cestiuni psihologice (abulie, estas, sistem de comunicațiune între albine și acțiunile altraiste sau desinteresate, dintr'un studiu al autorului).

Astfel cartea domnului Găvănescul se prezintă ca un excelent manual pentru studiul psihologiei în secolele noastre medii, manual, care la noi în Ardeal poate folosi mult nu numai prin sistemul autorului de a prezenta clar lucrurile, de a fi ales ceea-ce trebuie să se scie în școală, dar' mai ales prin stilul românesc, pe cât de fără întortochării, pe atît de precis și înțeles. Recomand cartea cu deosebire celor-ce se prepară de bacalaureat (matură).

Noțiuni de estetică pentru clasa a V-a a institutelor pedagogice și extenatelor secundare de fete (conform programei în vigoare), de domnul Petru Dulfu, profesor la asilul Elena Doamna din Bucuresci, este o carte scrisă mai mult numai pentru școlile din România, o carte fără altă pretențiune decât a servi ca manual atîtor cunoscințe de estetică, cătră programul ministerial cere să se dea în școlile secundare de fete. În prefața autorului și spune, că numai în acest înțeles a scris cartea sa, în care s'a ferit să ia material mult, pentru a nu încărca mintea elevilor preste marginile permise de pedagogie.

Cînd ne gîndim, că în adevăr se dă prea puțin timp, într'un an, în două oare pe săptămână trebuie a se face și „Estetica“ și „Etica“, — apoi trebuie să admitem acest mod sumar de a scrie o carte, 53 pagini despre Estetică. Trebuie să recunoaștem însă și aceea, că domnul Dulfu cât a scris, a scris clar, a ales cu destulă îndemănare tocmai strictul necesar. O observație am însă de făcut. În exemplele ce le dă, pe alocurea ca note, — despre capo d'opere estetice, ori părți din creații estetice, a uitat să citeze exemple și din pictură și sculptură, ceea-ce credem putea face cu atît mai oșbit, cu cât acum ne putem cu înlesnire procura copii reușite de pe capo d'opere ca pictură și sculptură. Va face-o de sigur la o altă ediție.

Ioan Russu Șirianul.

România trebuie să fie lămurită, că nu ar putea opri pe Rusia în loc nice cu 200.000 de oameni. În cazul acesta tocmai ar șede România între două scaune. În ziua de astăzi tot omul cât de puțin precaut se asigurază înainte de a arde.

Alianța franco-rusă.

Un „fost ambasador“ publică în „Deutsche Revue“ un articol despre alianța franco-rusă, în care ține: Durere, prin optimismul principelui Bismarck opinia publică a Germaniei este sedusă din temelii. Noi ne închipuim serios, că rezolvarea cestiunii orientale nu atinge nici un interes german și „nu merită nici măcar oasele unui grenadir din Pomerania“. Ne înșelăm grozav. Că drumul la Constantinopol pentru Rusia duce numai preste Viena, au spus-o lumii de mult generalii rusești. Cu alte cuvinte: Nimicirea Austriei este condiția prealabilă, fără de care Rusia nici când nu poate lua definitiv în posesie Constantinopolul. Ei bine, abstrăgând de desăvârșire dela consecuențele ce ar avea asemenea luare în posesie, este oare nimicirea Austriei un interes german? Este pentru Germania indiferent, că la granița de meadă-și ține paza o putere amică, sau că ajunge la stăpânire cnutul ruseso? Noi scim bine, că fostul cancelar imperial s'a mângâiat cu idea, că Rusia își va perde tot sângele la cucerirea Turciei. Aceasta se poate, dar' nici decât nu e sigur. La tot cazul experimentul ar fi împreunat cu primejdi, a căror combatere la timp este datorința fiecărui patriot. Dacă Francezii sînt orbiți, nici decum nu urmează, că trebuie să ne lăsăm și noi a fi orbiți prin cântările de pace ale Rușilor. Ceea-ce voesce Rusia este lămurit: Stăpânirea generală în Asia și Europa. Dacă Francezii voesce se le dee mână de ajutor, este treaba lor, dar' în curînd se vor convinge, că au plătit prea scump prietenia rusească.

Conferența de miniștri în Viena.

Ministrul-president contele Iuliu Szapáry și ministrul de finance Alexandru Weckerle se află de prezent în Viena, unde împreună cu premierul și vistiernicul austriac și cu miniștrii comuni țin conferențe, în care înainte de toate se va stabili bugetul comun pro 1892, care este a se prezenta în toamna aceasta delegațiilor.

Relativ la aceste conferențe ministeriale oficiosul litografiat „Pester Correspondenz“ aduce un articol, din care se ved dispozițiunile cercurilor guvernamentale în această privință. Extragem din el următoarele:

Depinde dela împregiurări, că puterile vor ministrii înțelege asupra proiectelor ce sînt a se prezenta delegațiilor în cele opt zile, cât contele Szapáry va sta în Viena, sau poate va fi trebuit, ca în Octomvrie, după visita Maiestății Sale la Praga și Reichenburg, să se mai țină un consiliu final sub prezidiul Împăratului-Rege. Fapt este, că atâ-

tea puncte vin în discuție și în parte atâtea divergențe de păreri sînt de complanat, încât în opt zile cu greu se vor pute rezolva.

Ministrul de război vine cu pretențiuni mari, diarele în această privință nici decum nu au exagerat. Dacă aruncăm o privire asupra coloanelor urieșe, de care dispun Rusia și Franța, dacă luăm în considerare, ce jertfe aduc necesității neîndurate a situațiunii Germania și chiar Italia, care în finance este atât de strimtorată, apoi deloc nu ne putem mira, că baronul Bauer face pretențiuni atât de mari. El își face numai datorința, și i-s-ar pute face imputări legitime, dacă din crutare față cu finanțele statului nu ar spune ce cugetă, că trebuie făcut.

Este treaba conferențelor comune a miniștrilor să cumpenească finanțele statului și singuraticile cifre și se hotărăscă definitiv ce este a se da și ce este a se reduce.

Amândoi ministrii de finance, atât cel unguresc, cât și cel austriac, sînt conduși de principiul, care este o condiție fundamentală ce nu se poate răsturna, că nici într'un cas echilibrul bugetar nu vor lăsa să fie alterat. Asemenea și miniștrii-presidenți Szapáry și Taaffe sînt hotărâți a nu merge mai departe în urcarea bugetului de război, decât permite considerarea împregiurării de mai sus.

A respinge cercarea a lămîne, nu s'a putut cugeta nimenea, chiar și din cauza, că scumpirea alimentelor învalvă deja la nutirea ostașilor o urcare a cheltuelilor, dela care nu ne putem sustrage. Spre norocire conturile finale pro 1889 și datele despre dările incassate până acum în anul curent permit ministrii de finance să conțeze, că pro 1892 venitele se vor urca cu cel puțin 3½ milioane, față cu suma preliminară pe anul de față, astfel că în față cheltuelilor care s'au votat pentru estimp, va sta un excedent de 4 milioane.

Aceste 4 milioane le poate Ungaria pune la dispoziție pentru trebuințe comune, dar', se înțelege, atunci trebuie să amâne reforme mai costisitoare. Așa stă lucrul. Sîntem convinși, că contele Szapáry va sci să-și valorize influența sa atât în sus, cât și în jos, spre sfîrșitul ca toate interesele să fie salvate.

CRONICĂ

Limbă oficioasă în armată. Față cu informațiunile unor foi cebe care au afirmat, că cu ocazia manevrelor s'a folosit în armată ca limbă oficioasă de comandă limba germană, maghiară și croată. — foile oficioase desmint această scire și spun, că în armata comună nu s'a folosit decât limba germană, ear' limba ungurească și croată s'a folosit numai la honvedii.

Turburări din Hunedoara. În comuna Petrița din Hunedoara a fost ținută aceste turburări, care au avut urmări grave. O societate din Brașov cumpărînd acolo nise locuri prin depozitare și voină să le ia în stăpînire, a trimis oameni care să facă preparativele convenite. Mai mulți locuitori însă, care țin că au fost deposedați de acele locuri pe nedrept, au dat năvală înarmați cu furci de fer și au voit să împedecă pe noii proprietari a lua locurile în posesiune. A trebuit să intervină și gendarmii, care făcînd use de armele lor, au rănit destul de grav pe trei săteni, arestînd pe alții mai mulți la număr.

O scire sensațională. „Volksblatt“ primese din Ratibor o scire, care peacă e de sensațională, pe atât este și de puțin probabilă. E vorba despre o întîlnire la castelul de acolo a Archiducesei Stefania cu cardinalul Kopp și ministrul Bacquehem pentru a se pune la cale a doua căsătorie a vîduvei Archiducelui Rudolf.

Wie hăjszt? „Și-au mai maghiarizat numele următorii jupâni: Emanuil Steiner în Keményi, David Komfeld în Farkas, Coloman Kubisch în Szigeti, George și Ludvig Pakancsik în Petö, Mendl Kohn în Korányi și Iulius Scheiner în Arató.

Sciri militare. Dl doctor Absolon Feier, voluntar în regimentul 31, a fost numit medic aspirant la spitalul nr. 22 al garisoanei din Sibiu.

Oficer mort la manevre. Locotenentul de honvedii Korenyi, luînd parte la manevrele din Oradea-mare, pe când era călare, în drum spre oraș, a cădînd jos de pe cal mort. I-s'au rupt arterele.

Accident la manevre. Din Oradea-mare se scire, că cu ocazia manevrelor, Sămbătă a cădînd de pe cal un sergent-major dela husari, care a fost apoi călcat în picioare de caii escadronului, unde servia. Tot trupul nenorocitului a fost rupt în bucăți. — Un rezervist deasemenea cădînd de pe cal, i-s'au rupt un braț.

Din Caransebeș. Cetim în „Foia Diecesană“ din Caransebeș: Casa diecesană de nou zidită din strada principală s'a sfîrșit ieri Sămbătă. Sfîrșirea a îndeplinit-o părintele protopresbiter Andreiu Ghidui, fiind de față Preasfinția Sa domnul episcop diecesan Nicolae Popea, membrii episcopiali, corpul profesoral și elevii dela amîndouă institutele diecesane, cel teologic și cel pedagogic. Tractul de us al acestei case este menit pentru aceste două institute diecesane. Din acest motiv Preasfinția Sa domnul episcop după îndeplinirea actului sfîrșirii, ținînd o cuvîntare cu privire la scopul edificîndu, făcînd cu pietate amintire de însemnătatea edificîndu vechi reședințe episcopesci, unde au fost până acum aceste institute, care reședințe este martor viu al existenței episcopiei Caransebeșului încă din timpurile cele mai îndepărtate, apoi adresînd profesorilor cuvinte de încurajare și elevilor sături și povețe părintesci, punîndu-le acestora la inimă, a prin diligentă asiduă întru învățatură și prin purtare morală exemplară să se arete mulțumitori și vrednici de jertfele ce le aduce biserica pentru dînșii.

În loc de mistreț, — solgăbirău. O mare nenorocire s'a întîplat ținutele trecute pe moșia din Szecse a lui Gedeon: unul din invitații la vînătoare de mistreți, proprietarul Ragályi, a împușcat în loc de mistreț pe solgăbirăul Lakatos Miklós, care după o suferință de două zile a murit.

Bandit împușcat. Faimosul Betyár alias Rakoczy Miska, banditul care a ținut în frică părțile de sud ale Ungariei, a fost Vineria trecut împușcat de gendarmi, căror n'a voit să se dee legat, ci a opus rezistență, după-ce acestuia au pus mîna pe el în comuna Gatta.

L-a omorît calul. Dilele aceste căruțașul Loi din Petroseni ducînd mai mulți turiști la Vulcanul, și întorcîndu-se spre casă, calul seu n'a mai voit ori nu a putut să meargă. Căruțașul începînd atunci să frece calul cu un mototol de paie. Calul ingrat însă i'a dat cu piciorul în piept, încît nenorocitul om, tată a cinci copii, a rămas pe dată mort.

Ars de viu. Se scire din Deva, că copila Valeria, de doi ani a lui Todose Breneț, a ars de viu. — Estă cum: tatăl fiind chie-

la manevre, soția lui a rămas acasă cu copiii. Trebuînd să meargă însă la munca câmpului, mama a lăsat copila acasă, care jucîndu-se pe lîngă foc, a cădînd și a ars, murind după un chin de patru oare.

Virilisti. Între virilistii comitatului Bihor episcopul catolic Schlauch e însemnat cu o contribuție anuală de 102.612 fl., contele Coloman Almási cu 17.307, contele Francisc Zichy cu 13.362 și Episcopul român greco-catolic S. Sa Pavel care plătesce 10.980 fl. 78 cr. contribuție, ear' Tisza Kálmán, fostul prim-ministru plătesce 8257 fl. 85 cr.

Condamnat pentru incendiu. Tribunalul din Zalău a condamnat ținutele trecute la 5 ani închisoare, și la pierderea drepturilor civile pe Stefan Todica din cauză că anul trecut, în luna Aprilie, venind dela munca câmpului acasă și findcă soția lui nu-i făcuse de mîncare, din necăz a dat afară din casă pe nevasta și trei copii, după-cum a împrăsciat și rușele din pîrlău, ear' după aceasta a dat foc casei. Din nefericire însă, afară era vînt, și astfel a ars nu numai casa sa, ci și alte două case ale vecinilor sei.

Archiduce în școală militară. La școala militară din Maerische-Weiskirche între cealaltă elevi este înscris și archiducele Enric, al patrulea băiat al marelui elector de Toscana. Ținînd archiducele va sta trei ani în această școală, supus fiind aceluiași regim de tratament ca cealaltă elevi, ear' după trei ani de studii, dacă va învăța, îl vor înscrie la o academie militară.

Bismarck la judecătoria. Între alte procese ce sînt a se judeca la judecătoria din Varzin, este și acela întentat de principele Bismarck contra săte nului Ulrich de pe moșia sa, care-i datorește 105 mărci, și afară de aceasta nu i'a adus nici două găini și o găscă ce trebuia să aducă la curtea excancelarului.

Un iubilen neserbat. În vara această s'a împlinit 800 ani de când Croația s'a alipit de coroana Sfîntului Stefan. Cel din urmă mare jupan croat a fost Cremizer, care a fost în același timp și întăul rege croat. Ca primul sfetnic al seu, ban, a avut pe Demetriu Zvonimir, care a avut de soție pe Elena sau Lepa („cea frumoasă“) a regelui Ungariei Bela I. Să vede însă, că Croații nu prea sînt încîntați de cele petrecute cu țeara lor de când este alăturată Ungariei, căci nici unul nu s'a gândit să serbeze acest jubileu.

Servitor norocos. Fostul servitor Jambor Pál la fosta bancă din Gálszecs, care a ajuns la faliment prin defraudarea directorului ei, a cîștigat cu un los 100 mii fiorini. Ceea-ce e mai interesant, e că acest los l'a cumpărat se-l plătescă în rate lunare de 20 cr. dela familia directorului fugit, care uitase mai multe losuri de aceste în buzunarele unei haine a sa.

Studentii români și străini în Bucuresci. După terminarea congresului la Giurgiu, studenții adunați acolo s'au întors Sămbătă seara și Duminecă dimineața în capitală.

Estă cum spune „Românul“, că au petrecut studenții în Bucuresci: Duminecă studenții au mers să viziteze Tîrgul-Moșilor, unde au luat cina în chioscul primăriei, aranjat pentru primirea studenților; aici orchestra națională sub conducerea dlui Dinicu, a cîntat în tot timpul mesei. La oarele 4 au vizitat soșeaua Kiseleff. Seara reprezentație de gală literară din bucățile autorilor români dată de artistii teatrului național, în onoarea oaspeților studenți, în palatul nouului athenaeu. După reprezentație, studenții au făcut o procesiune cu lăterne venețiene (monom) dela Athenaeu, prin calea Victoriei, Bulevard, la Cismegiu unde i-s'a arătat „fîntănele lumi-

noase“. În grădina s'au organizat petreceri de primărie în onoarea studenților oaspeți. — Luni, studenții au vizitat Monetăria statului, spitalele Filantropia Maternitate, spitalul de copii; școala de poduri și șosele, de arte și meserii; spitalul militar, și de aci au mers spre a cina la Coloseul Luther; apoi spre a vizita Palatul Universității, muzeele, spitalul Colțea, Banca Națională, școala comercială și biserica Domnița Balafă. De aci au pornit în pelerinaj la mormîntul marelui poet Eminescu. Ear' Luni seara trebuie să se fi dat, așa era în programă, decătră studenții bucuresceni un banchet în onoarea colegilor lor, în sala de marmură a hotelului „Union“. Așidimează se va conduce oaspeții cu musică la gara de Nord, de unde vor pleca la Sinaia spre vizitarea orașului.

Concurs la mîncare. Proprietarul de restaurant din Viena, Carol Kreuz, i'a trîsnit în minte să deschidă un concurs pentru cei care vor pute mîncă mai multe gălucsi de cele mari. Premiul a fost o cismă mare de bere. A cîștigat conductorul de tramway Schutz, care a mîncat 58 asemenea gălucsi, cât pumnul de mari. A fost premiu și pentru femei. L'a cîștigat nevasta conductorului de tramway Meisner, care a mîncat 34 gălucsi.

Catastrofă pe drumul de fer. Se telegrafează din New-York, că pe linia căii ferate Filadelfia—Wilmington—Baltimore ear' s'a întîplat o catastrofă, ciocnindu-se două trenuri. Au fost omorîți mai mulți pasageri.

Catastrofele din Spania. Catastrofele din Spania au cauzat pierderi de oameni și pustiri de averi cum nu s'a mai pomenit de mult. Nu a fost destul inundația, dar' în urma acestei nenorociri a deraiat și un tren pe linia ferată Madrid-Alicante. Mașina trenului a intrat cu totul în nomol, și șese vagoane au cădînd una peste alta, opt oameni au fost scoși morți de sub ruine. Între ei era și șeful stației din Aranjuez, care pentru mai mare siguranță conducea el trenul pe drumul suprat de inundație. — Regina-regentă a dat 50 mii pesete pentru a se împărți între nenorocii, care au perdut totul cu ocazia inundațiilor.

Serbări naționale. În toate orașele Rumeliei-ostice s'a serbat ziua de 18 c. când Rumelia s'a unit cu Bulgaria sub domnia lui Alexandru de Battenberg. În biserici s'a servit Te Deum, toate casele au fost pavonate, ear' seara iluminății.

Cuptor de cremațiune. În urma experimentelor făcute cu animale, experimente reușite, municipalitatea orașului Hamburg a înființat un cuptor de cremațiune pentru cadavrele omenești. Deocădată s'a făcut cuptor numai pentru arderea unui singur om.

O familie de Matusalemi. Într'un spital din Madrid e o bolnavă, care a ajuns vîrsta de 102 ani. Ceea-ce e interesant, e că toți din familia acestei babe au trăit așa mult. Astfel tatăl ei a ajuns vîrsta de 110, măică-sa 105 ani, bunicul seu dinspre mamă 100 ani, ear' bunică-sa 102. Însăși baba din spital poate să mai trăiască, căci boala pentru care a ajuns în spital nu e gravă, dar' ea a grăbit întă să meargă la doctori, s'o vindece de răceală. Bătrîna are încă toate facultățile mintale întregi, își aduce aminte de toate evenimentele din acest secol și n'a fost până acum bolnavă nici-odată.

Universitate liberă. La 15 c. s'a deschis, printr'un discurs al ministrului școalelor la Gothenburg, în Svedia, universitatea liberă, ridicată din bani donați. Când la 1864 s'a vorbit întăiași-dată despre înființarea unei universități unde instrucția să fie liberă și gratis, doi cetățeni de acolo au dat îndată

Doamna Chiajna.

Drama cu care se va deschide la 28 Septemvrie, stagiunea teatrală a acestui an, este în adevăr un eveniment teatral în timpurile grele prin care trece la noi drama. Traduceri străine și defectuoase, operete, farse, comedii sărate făcute pe talia intelectuală a lui Nea Ghiță, au cotropit, de câțiva ani, prima noastră scenă și au năbușit ori-ce avînt către adevărata artă. Dramaturgii nostri, puțini de talie la număr, descurajați de sălbele pline ale Voevodului Țiganilor, Bocaccio, Fatinitza, Noaptea de 30 Iulie, Să ne pupăm Folleville și alte succese de acest calibr, așteptau timpuri mai bune pentru arta serioasă. Ici, ceea căte o încercare sfioasă era curînd doborîită și cu atât mai multă ușurință, cu cât calitățile ei, nu puteau înfrunța concurența traducerii, operetei și farsei străine.

Se pare însă, că cu Doamna Chiajna lucrurile nu se vor petrece tot astfel. O lucrare meritoasă, produsă cu studii serioase și minuțioase, de nise autori, dacă nu renumiți, dar' cunoscuți îndestul ca stăruitori, conștiențioși și talentați, în ori-ce țeară ne-ar îndreptăți să-i putem predice o primire bună, un succes relativ.

Doamna Chiajna este o scriere trasă din istoria țării și în cele cinci acte, plină de acțiune, de scenariu, presărată de efecte adevărate, naturale. O calitate fără seamă în

scrierile noastre de teatru este limba în care e scrisă drama d-lor Țincu și Rădulescu-Niger, o limbă atât de curat românească, atât de fermecătoare, încât te uimesce și te face să te mîndresci, că ești din neamul care a vorbit o asemenea limbă bogată, poetică, dulce și energică totodată. Dacă Doamna Chiajna nu va avea succesul de scenă ce sîntem în drept a-i predice, limba din această dramă va rămîne și nu puțin va sluji mai meșterilor făuritori de scenă.

Subiectul dramei. Aproape o lună ne desparte de prima reprezentație a Doamnei Chiajna și subiectul acestei meritoase scrieri teatrale nu este cunoscut decât foarte puțin. Credem deci, că este interesant a-l schița în chip sumar.

Doamna Chiajna este fiica lui Petru Rareș-Vodă, domnul Moldovei și soția lui Mircea al III-lea Ciobanul, domn al Munteniei. După moartea soțului ei, otrăvit la Brașov de boerii pribegi din țeară pe când se dusesse să caute a-i împăca, Chiajna, femeie de o energie și ambiție nemăsurată, isbutesce să capete firman de domnie pentru fiul ei mai mare Petru Schiopul. Intrigile dela Constantinopol fac, pe rînd, ca Petru să fie în scurt timp mazilit venind în locul lui un Androni Cantacuzino, ce încercase să iee de soție pe domnița Aneța, una din fiicele Chiajnei; Cantacuzino, la rîndul lui, nici nu se aședase în scaunul domniei și fu scos și înlocuit cu Alexandru, al doilea fiu al Chiajnei care reușese să capete încă și dom-

nia Moldovei pentru Petru, la a cărui aședare pornese cu trupe și tăbărește dincoace de Milcov la satul Săpăteni. Aci drama își ia sfîrșit, Chiajna este ucisă, prin trădarea vornicului seu Iane, de cătră Androne Cantacuzino, care la rîndul lui e ucis de Radu Socol, un tînăr oltean, ficior de boer, și care se căsătorise, fără voia Chiajnei, cu Aneța pe care o smulsesse din brațele lui Androne Cantacuzino și apoi din zidurile Mănăstirii dîintr'un lemn unde fusese destinată călugăriei decătră mamă-sa.

Caracterile principalelor personajei, Chiajna, Aneța, Radu Socol, Androni Cantacuzino, Vornicul Iane, Ghimpe Lipcanul sînt zăgrăvite cu mult talent, cu energie și exactitate și mai cu seamă caracterul Chiajnei, eroina inteligentă, astuțioasă, crudă și ambițioasă reese bine la iveală și nu slăbește un moment până la sfîrșitul dramei.

Blăjina și iubitorul Aneței, viteazul Radu Socol, perfidul Androni, trădătorul vornic Iane, nsivii și slabi coconi Petru și Alexandru, precum și credinciosul și mucalitul Ghimpe, totuși trăiesc în scenă și în chip natural se mișcă, grăesc și își arată simțirile ce-i însuflețesc.

Autorii. Autorii dramei, precum am spus mai sus nu sînt încă celebri, dar' în destul de cunoscuți publicului prin diferite scrieri literare, care nu sînt lipsite de talent.

D. N. Țincu este un scriitor talentat, care a sciut să atragă asupra lui atențiunea

publicului mai cu seamă prin monologele traduse după Eugène Manuel, Grenet-Dancourt, Paul Deroulede și alții. Între aceste monologe Rochița și Viețaș au fost țise pe scena teatrului național și pe alte scene din capitală și din provincie și au fost foarte mult gustate de public. În toate scrierile sale dl Țincu are o limbă foarte curată, românească, ceea-ce îi face cea mai frumoasă calitate ca scriitor.

Dl Rădulescu-Niger, al doilea autor al doamnei Chiajna, nu este mai puțin cunoscut și apreciat. Poet și prosator talentat și fecund, a publicat prin cele mai principale diare și reviste literare numeroase scrieri. Ultimul seu roman Jertfă a avut o primire măgulitoare.

Autorii doamnei Chiajna lucrează la această dramă de mai bine de un an și numai dorința de a prezenta publicului o lucrare conștiențioasă întemioată pe date cât mai exacte, i-au făcut a amăna reprezentarea ei pentru stagiunea aceasta.

Interpretarea dramei. Fără a intra în amănunțimile interpretării ce se va da dramei dlor Țincu și Niger, ne vom mulțumi a spune, că fiind dați artistii care vor ține principalele roluri, am pute predice doamnei Chiajnei și succesul scenei pe lîngă a cel literar,

Astfel dl Gr. Manole scu va apare în Radu Socol, dna Aristița Romanescu în dulcea Aneța, dl C. Notta ra în An-

droni Cantacuzino și dl Petrescu va ține rolul lui Ghimpe.

Rolurile toate sînt cât se poate de potrivite pentru caracterul artistic al interpretelor. S'ar părea, că rolul pe care a binevoit să-l primească dl Nottara este prea mic, prea insuficient pentru puterile și talentul seu; este sciut însă, că Nottara dă tot atîta îngrijire unui rol mic ca și unuia mare și că va face și din Androni o creațiune.

Întru cât privește rolul Doamnei Chiajna, autorii s'au lovit de greutatea de a găsi pe artista care să înfățișeze pe Chiajna astfel cum au voit s'o caracterizeze ei și cum au și reușit s'o caracterizeze.

Așa la început vorba a se încredința acest rol d-soarei Anna Ciupagea, dar' puținul succes ce l'a avut ea în stagiunea trecută a făcut a se părăsi această idee. Acum rolul este dat în studiu în dublu. Doamna Ventura-Vermont ar fi după părerea noastră, cea mai puțin indicată pentru a înfățișa pe Chiajna. Pronunță defectuoasă, mai cu seamă considerîndu-se limba curată în care e scrisă drama, o acfetație ce nu mai aparține dramei de astăzi, fac ea d-nei Vermont, care de altfel e o artistă conștiențioasă și de un talent ce a reușit de multe-ori în rolurile ce i-s'a încredințat, să nu i'convie rolul Chiajnei.

Astfel, că până acuma acest rol, care este temelia dramei, nu este încă încredințat nici unei artiste în mod definitiv.

600.000 coroave. Până în anii trecuți s'au adunat 1,700.000 coroave, când apoi s'a și început clădirea universității, care acum s'a deschis tinerimii.

D-na Wilson divorțează. D-na Wilson, fiica decedatului Jules Grévy, se desparte de soțul ei, care se scie, că prin purtarea sa a provocat căderea socială a lui.

Pelegrinajul la Roma. La sfârșitul acestei luni și începutul lunii viitoare se vor da splendide sărbători bisericești la Roma. Aceasta cu ocaziunea sărbătorii împlinirii de 300 ani dela moarte sfântului Alois.

Rândurile în serviciul postal. Se scrie din Paris, că acum la S-ta Mariă s'au prins acolo mai multe rândurile, pentru a le opri de a pleca, și a le învăța să facă serviciul postal.

Câți oameni sânt pe lume? După statistica cea din urmă, în toată lumea sânt 1554.8 milioane oameni. Deci cad pe un kilometru pătrat 12.

VARIETĂȚI.

(Aventurile unui pelegrin). Foarte reu 'i-a priit dlui Petru Hein din Chicago, pelegrinajul ce îl făcu la "sfânta tunică" Trier. Deja dela 20 August, dl Hein se afla la Trier și totuși n'a dat cu ochii de reliquie.

— Ce e? întrebă el. — Omul acesta a vrut să-mi fure brățara? răspunde fata.

Atâta fu îndejăuns. Înainte ca dl Hein să priceapă bine despre ce e vorba, el fu înghetat de guler și dus la secție. Aci el fu căutat înainte de toate prin buzunare și se găsi la dînsul o sumă mare de bani și juvaericele. Aserțiunea lui, că cumpărase juvaericele pentru ale da cadou soției sale, nu fu credută; ceea-ce agravă mai mult situațiunea dlui Hein, e că se găsi la dînsul nise instrumente de o formă ciudată, care nu puteau să fie altoeva, decât chei false.

Banii și juvaericele erau într'adevăr proprietatea sa și cheile fură recunoscute într'adevăr, că nu pot servi decât pentru acordatul orgelor. Dl Hein fu liberat numai decăt. El căpătă dela directorul penitenciarului 85 de bani pe care 'i-i câștigase prin lipitul pungilor de hârtie.

(Un meșter gazetar). Meșter în arta jurnalismului e d. Debiat din Paris. El fusese liberat dauneși din închisoarea unde trebuise să stea câțva timp pentru diferite înșelătorii și se afla fără mijloace de existență. Din întâmplare el auzi, că berarii din Paris sânt în ceartă cu berarii din foburguri, din cauza taxelor mai mici cu care acestia din urmă sânt favorizați.

Dl Debiat se hotărî să se folosească de această împrejurare și înființă două jurnale, unul intitulat "La France commerciale" și celalalt "l'Union sociale".

Directorul diarului celui dintâiu se iscălia "Mr. Duchatel" și diarul celalalt avea de director pe "Mr. Vincent", dar' amândouă numele reprezentau pe una și aceeași persoană: pe dl Debiat.

În fruntea diarului "l'Union sociale" se putea ceti: Escrocheria legală a berarilor din Paris! Patru milioane pe an!

Firește, că berarii foburgurii încurajară în abonamente și anunțuri diarul care le apăra atât de bine cauza.

În același timp berarii din Paris sprigineau diarul "Le France commerciale", care le apăra cu vigoare interesele.

O ceartă violentă isbucni între cele 2 diare.

Dnii "Vincent" și "Duchatel" se injurară din răspuleri, spre marea satisfacție a cetitorilor și nimeni nu bănuî, că Debiat singur se injură, până-ce poliția, care îl supraveghia, descoperi secretul.

Labiche ar fi făcut din afacerea asta o comedie excelentă, tribunalul însă luă lucrul în serios și condamnă pe duplul jurnalist la 5 ani de închisoare și 1000 de franci amendă.

(O vocație ciudată.) Trei studenți, unul în drept, doi în medicină, precum și un popă protestant, s'au prezentat la Angel Pastor, măiestrul bine cunoscut în lupte cu taurii, și au cerut să învețe meseria de toreadori, care în Spania aduce bani mulți.

Pastor s'a încercat să-i întorcă dela așa idei, însă atât studenții cât și popa au declarat, că hotărîrea lor e nestrămutată; vor să învețe a se lupta cu taurii și pe urmă să deie o reprezentație în Madrid.

Pastor văgînd asta, 'i-a recomandat unui prieten al seu dela Sevilla și amatorii au plecat. Preotul protestant e însurat și are un copil: noroc că are ceva avere. Dînsul a lăsat pe alt popă să-i înă locul șase luni.

(Furnici care își fac colibi și le învêlesc cu aur.) Se scie, că Pliniu în cartea sa intitulată "Istoria animalelor" a vorbit mult despre furnici. Între multe altele naturalistul a șis:

"La Indieni de meadă-noapte, care se numesc Darzi, sânt nise furnici, care scot aur din mine. Acest metal, pe care ele îl scot iarna din pământ, Indieni 'i-l fură în cursul verii, când furnicile se ascund în suteranele lor din cauza căldurii."

Naturalistul francez, dl Vercontre, a căutat acum să se convingă, dacă ceea-ce spune Pliniu este adevărat.

A trebuit să recunoască, că sânt un fel de furnici "Pogonomyrmex occidentalis", care scot în adevăr aur din pământ și-'i acopere cu el colibele, pe care 'i-le clădesc. Furnicile aceste au fost studiate și de Mac Cook în 1881.

Dînsule îndată-ce 'i-si au terminat gale-riile, înalte de un metru și pe care le facu cu un mare meșteșug din bucățele de peatră în-cleiate cu humă, scurmă pământul până la o adîncime de trei metri și scot de acolo tot ce găsece, lut și petri, cu care își acoper casele, mai lăsînd încă și de rezervă mai multe grămeși.

Lucrul lor are un îndoit scop: ântâiu acoperirea colibilor, al doilea facerea de galerii pe sub pământ, unde să se poată retrage în cas de vreme rea sau de atac al dușmanilor (soiul acesta de furnici fac răsboaie cu toate furnicile). Însă țeara în care ele trăesc este totdeauna auriferă. Dela adîncimea de doi metri în jos pământul conține strate de aur, lutul cu care furnicile își învêlesc colibele conține fire de aur, care es la iveală mai cu seamă după-ce colibele sânt splâte de ploile iernii. Atunci aceste colibe se aseamănă cu cupolele poleite ale unuia din orașele noastre. Indieni fură vara firele de aur și-'i vînd corăbierilor englezi.

Faptul menționat de Pliniu este prin urmare absolut exact.

Însă lucru curios este, că soiul acesta de furnici nu se găsece ađi decăt în America-de-Nord, în statele Colorado, Noul Mexic etc. Deci, sau că furnicile aceste locuiau atunci și prin India, sau că locuitorii de atunci ai Europei și Asiei cunoceau unele părți ale Americii, cum e probabil.

(Greva bărbierilor.) Cea mai nouă grevă la Londra e greva calfelor de bărbieri, care Sâmbăta seara vor să fie liberi deja de, pe la oarele cinci.

Intre puținii patroni care s'au opus la această pretenție a calfelor, e și Mr. Shipright, care, într'un memoriu iscălit de toți clienții sei, arăta motivele pentru care nu-'și poate închide prăvălia la oara cerută de gravisti.

Printre argumentele sale principale e, că cei mai mulți ampioiați comerciali nu se rad pentru Duminecă decăt Sâmbătă seara.

Grevistii nu vor să admită aceste argumente. Ei au par în câteva rînduri geamurile prăvăliei dlui Shipright, dar' deoarece poliția a intervenit cu energie, ei se mulțumesc acum să facă în fiecare Sâmbătă, între oarele 5 și 6 seara, o serenadă sub te-restrile încăpăținatului patron, așa că clienții acestuia sânt rași și frisați la sunetele tobelor și ale trâmbițelor.

Bibliografie.

"Foaia Diecesană". Organ al eparchiei gr-or. române a Caransebeșului. Apare în fiecare Duminecă. Redactor Ioan Ionaș. Anul VI. Nr. 36 dela 8/20 Septembrie 1891 are următorul cuprins: Partea oficială: Maiestatea Sa Împăratul și Regele nostru în Bistrița. — Maiestatea Sa în Timișoara. — Partea neoficială: Explicarea faptelor sfinților apostoli. De Mihai Juica, preotul Sreditei-mici. (Urmare.) — O călătorie în satele românesco din Istria. De Teodor Burada. (Umare.) — Instrucțiune practică despre purtarea socotelilor și administrarea averilor bisericești. De Traian Barzu. (Urmare.) — Avis! — Aluneul rom. gr-or. din Timișoara. — Varietăți. — Licitațiune minuendă.

"Biserica și Școala". Foaie bisericească școlastică, literară și economică. Apare în fiecare Duminecă în Arad. Redactor Augustin Hamsea. Anul XV. Nr. 36 dela 8/20 August 1891 are următorul cuprins: Circular. — Cuvîntarea Excelenței Sale Înaltpreasfințitului domn arhiepiscop și metropolit Roman Romanul, fințu cu ocaziunea prezentării deputațiunii bisericii noastre înaintea Maiestății Sale la Bistrița în 1/13 Septembrie a. c. — Biserica gr-or. română înaintea Maiestății Sale. — Îngrijirea preotului pentru desvoltarea morală a poporului. De Augustin Hamsea. (Urmare.) — Spicuri din st. scriptură despre căsătorie. (Urmare.) — Diverse — Concurse.

"Familia". Apare în fiecare Duminecă în Oradea-mare. Proprietar, redactor și editor Iosif Vulcan. Anul XXVII. Nr. 36 dela 8/20 Septembrie are următorul cuprins: Așa-i norocul. Poveste de Elena D. O. Sevastos. — Ruga unei june. Poesie de Maria Suciu. — Jertfa de sine. Piesă de Eugen Scribe. Trad. de N. A. Bogan. (Urmare.) — Cum trebuie să se nutrească copii. Trad. de Plotina I. Furtună. — Cîntece populare din Bănat. Culese de Mihai P. Crăciun. — Scrisori din prisoarea de stat. De preotul Macaveiu. — Lascar Cărgău. (Cu portret.) — Mica artistă. (Cu ilustrațiune.) — Bonboane. — Literatură și arte. — Teatrul și muzică. — Biserica și școala. — Ce e nou? — Ogînda lumii. — Pentru doamne tinere. — Logogrif. — Călimdarul săptămânii.

Extrase din "Budapesti Közlöny".

Posturi vacante: — Un post de învățtor în comuna Hidișelmand (diecesa Aradului). Emolumentele sînt: în bani 80 fl., 12 cubule bucate, 6 de grâu și 6 de cucuruz, 2 vici de fasole, 5 stîngini de lemne și venitele cantorale întregi.

Petițiunile se se subștearnă până în 22 Septembrie v. a. c. domnului Elia Moga, protopresbiterul Beiușului.

— Un post de paroch gr-or. în parochia de cl. III. din comuna T. Tecaș, protopresbiteratul Belințului (diecesa Aradului). Emolumentele sînt: 24 jugere de pământ arător și 6 jugere de fînă, 1/2 jugere intravilan fără casă, dela 80 nri câte o măsură de cucuruz în boambe.

Petițiunile se se subștearnă până în 15/26 Octombrie a. c. oficiului protopresbiteral gr-or. în Belinț per Kiszető.

Călimdarul zilei

11/23 Septembrie 1891. Iulian: Teodora. Gregorian: Tecla. Soarele: răsare 5.49, apune 5.55

Buletin meteorologic.

Sibiui, 22 Septembrie n. 6 oare dimineața.

Table with 4 columns: Presiunea atmosferică în mm., Temperatura după Celsius, Maximalul și minimalul de temperatură, Direcția vîntului. Observată: 721.6, Diferența dină preajmă: -6.0, Celsius: +17.8, Max/min: +27.4/+17.1, Direcția: SSO.

Din țeară 19 Septembrie n. 7 oare dimineața.

Table with 4 columns: Stațiunile, Presiun. atmosfer. în mm., Temperatura Celsius, Vîntul (direcția și tăria). Stațiunile: Budapesta, Sclmar, Kluj, Orșova, Arad, Panciova.

Sosiți în Sibiui.

La 22 Septembrie n. Hotel "Neurivier". Doamna Breindlich privatărlă din Austria-de-jos. Dr. Feuer din Budapesta. Doamna A. Mátvay și sora din Lăpușul-unguresc. Doamna Ziner din Austria-de-jos. I. Weiss, inginer din Budapesta. D. Dosio, proprietar din Trnda-vechie. M. Apor, magistrul postal din Codlea. I. Velini, Încrător de peatră.

Economie.

Raport oficial despre recolta anului curent. După raporturile oficiale, sosite la ministerul de agricultură, în intervalul dintre 5—18 Sept. a. c., timpul pretutindenea a fost neîntrerupt secetos, ceea-ce cu deosebire în comitatele de pe șesul Ungariei a făcut imposibil seceratul și sîmînatul. Acolo unde s'a sîmînat deja r a pița nu se desvoaltă și în multe locuri a început să piară. Culesul cucuruzului a început, este favorizat de timp, dă în general rezultat mijlociu, dar în multe fințuri chiar rezultat excelent. S'a început și recolta cartofilor, care este foarte diferită în diferitele fințuri. În multe locuri este foarte bună intraltele chiar mai puțin ca mijlocie. N'apii s'au desvoltat destul de bine și promit rezultat bun. Dintre păstăioase fasolea dă o recoltă bună, mazăreă și lintea mijlocie.

Cucuruzul se coace acum în stînga Dunării, în general promite rezultat bun, dar' în unele locuri nu împlinesce așteptările. În dreapta Dunării s'a început deja culesul, cu rezultat bun atât după calitate cât și după cantitate. Și între Tisa și Dunăre rezultatul este în general bun. În stînga Tisei de o parte seceta, de alta insectele au făcut unele stricăciuni, dar' preste tot rezultatul este mai bun ca mijlociu între Tisa și Murăș rezultatul este excelent dar' în unele locuri slab, căci cucuruzul a suferit mult de seceta. În comitatele ardelenesci seceta a grăbit coacerea cucuruzului, dar' în puține locuri a cauzat și pagubă. Recolta, deși în unele locuri s'a așteptat mai mult, este foarte mulțumitoare. Dintre păstăioase s'a făcut mai bine fasolea, cu deosebire în dreapta și stînga Dunării: Și între Dunăre și Tisa și în dreapta Tisei fasolea a dat relativ rezultatul cel mai bun. În stînga Tisei, între Tisa și Murăș și în Ardeal, unde seceta a stricat mult, păstăioasele dau rezultat mijlociu.

Recolta cartofilor nicăiri nu coresponde așteptărilor. În unele părți cartofii au început să putrezească, în general rezultatul atât calitativ cât și cantitativ este slab.

Napii de zăhar și de nutreț sînt frumoși în întreagă țeara. Numai în Ardeal în urma secetii, vor da în puține locuri rezultatul corespunderilor.

Cănepa și inul, cu puține excepțiuni dau un rezultat mijlociu.

Tutunul promite calitativ și cantitativ rezultat bun, deși în unele părți s'a sperat mai mult.

Viiile promit recoltă slabă. Filoxera și peronospora viticola au făcut pagube mari așa că puține locuri sînt, unde se poate aștepta cules bun.

Recolta poamelor încă nu este mulțumitoare. Numai merele și perele dau un rezultat mulțumitor.

Prețul mărfurilor.

Piața din Sibiui, 22 Septemv. Grâu hecți 70 până 82 chilo fl. 6.70 până 7.50, grâu mestecat 70 până 74 chilo fl. 5.80 până 6.40, seacăra 70 până 75 chilo fl. 5.70 până 6.10, orz 62 până 66 chilo 4.— până 4.40, ovîs 42 până 50 chilo fl. 1.70 până 2.80 cucuruz 70 până 74 chilo fl. 4.70 până 5.10, mîlăiul 70 până 74 chilo fl. 4.— până 4.50, cartofii 69 până 70 chilo fl. 1.— până 1.40, sîmîntă de cănepă fl. —.— până —.—, mazăreă 76 până 80 chilo fl. 4.50 până 5.—, lintea 78 până 82 chilo fl. 7.— până 8.—, fasolea 76 până 80 chilo fl. 4.50 până 5.50, pîsat de grâu 100 chilo fl. 16.00 până 16.00, fînă nr. 1 fl. —.— până 16.30, nr. 3 fl. —.— până 15.30, nr. 5 fl. 11.60 slănină 100 chilo fl. 54.— până 56.—, unsoare de porc fl. 58.— până 60, se'u brut fl. 20.— până 22.— fl. se'u de lumină fl. 34.— până fl. 35.—, lumină turnate de se'u fl. 38.— până fl. 40.—, săpun fl. 20 până 30.—, fînă 100 chilo fl. 1.80 până fl. 1.50, cănepă fl. 32.— până fl. 35.—, lemne de foc scate m. cub. fl. 2.5) până fl. 3.20, spirt p. 100 L. % 55 până 57 cr., carnea de vită chilo 50 cr. până 52, carnea de vițel 38 până 45 cr., carnea de porc 46 până 50 cr., carnea de berbec 28.— până 30 cr., ouă 10 cu 18 până 20 cr.

Tirgul de rîmători în Steinbruch. În 15 Septemv. n. s'au notat: unguresci bătrîni grei — cr. până — cr., unguresci grei tineri 48— cr. până 48 1/2 cr., de mijloc 49— cr. până 49 1/2 cr., ușori 50— cr. până 51— cr., mazăreă țearănească grea — cr. până — cr., de mijloc — cr. până — cr., ușoră 49— cr. până 51— cr., românesco, de Bakony, grei — cr. până — cr., transito grei — cr. până — cr., transito de mijloc — cr., până — cr., transito ușori — cr. până — cr., transito sîrbesci grei 47— cr. până 48— cr., transito de mijloc 47— cr. până 48 cr., transito ușori 48 — cr. până 48 1/2 cr.

Bursa de măruri din Budapesta deia 19 Sept. n. 1891

Table with multiple columns: Sîmînte, Calitatea per hecți, Prețul per 100 chilogr., etc. Includes rows for Grâu, Sîcără, etc.

Cursul pieței din Sibiui.

Table with 3 columns: Hartie-monetă română, Lire turcesci, Imperiali, Ruble rusești. Includes values for Cump., vînd., etc.

Bursa de Budapesta.

Table with 3 columns: Renta de aur ung., Renta de aur austriac., etc. Includes values for 6%, 4%, 5%, etc.

Bursa de Viena.

Table with 3 columns: Renta de aur ung., Renta de aur austriac., etc. Includes values for 6%, 4%, 5%, etc.

Bursa de Bucuresci.

Table with 3 columns: Renta rom. per 1875, Renta română amort., Oblig. de stat. C. F. R., etc. Includes values for 5%, 6%, etc.

Pentru redacțiune responsabil: Andreiu Baltes.

Nr. 350/1891. [1180] 1-3

Concurs.

Devenind vacante următoarele stipendii și anume:

1. Un stipendiu de fl. 60 v. a. pe an din fundațiunea „Marinovici“...

2. Un stipendiu de fl. 20 v. a. pe an din fundațiunea „E. D. Bașota“...

3. Un stipendiu de fl. 50 v. a. pe an din fundațiunea „Dobăca“...

4. Un stipendiu de fl. 40 v. a. pe an din fundațiunea „Radu M. Riureanu“...

Mai departe fiind vacant:

5. Un ajutor de fl. 25 v. a. pe an, menit pentru un tânăr român...

Cererile au a se înainta „Comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“...

Cererile intrate mai târziu nu se vor considera.

Aspiranții la vre-unul din stipendiile amintite sub pt. 1-4 au se accludă la suplicile lor:

- a) Carte de botez în original sau în copie legalizată;
b) Testimoniu școlastic de pe semestrul II. al anului școl. 1890/91;
c) Atestat de frecuentare dela direcțiunea institutului...

Suplicanții la ajutorul amintit sub pt. 5 au se prezente următoarele documente:

- a) Atestat de botez în original sau în copie legalizată;
b) Testimoniu școlastic de cel puțin 4 clase elementare;
c) Contractul încheiat cu măiestrul...

Pentru comitetul „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“.

G. Barișu m. p., Dr. I. Crișianu m. p., președ. secret. II.

Advertisement for SAVITRI, featuring a book cover illustration and text: 'A apărut și se află de vânzare la Institutul Tipografic în Sibiu. SAVITRI. Povestire indică din Mahabharata. Traducere de G. B. Dulcă. Cu o prefață de Ioan Slavici. Prețul unui exemplar: 25 cr. = 50 bani.'

Nou stabiliment!

Isac Ascher,

Strada Cisnădiei nr. 20. SIBIU. Strada Cisnădiei nr. 20.

Am onoare a anunța respectuos prestatimului P. T. public, că, la cerere din mai multe părți a stimabililor mei mușterii, am introdus acum în prăvălia mea de vestminte...

Și tot cu acel privilegiu, răzimat pe P. T. mei mușterii, mi-am provăcut deja depositul cu un mare sortiment de stoffe de cele mai fine de lână și per, din țeară și străinătate...

Comande din afară se primesc conform măsurii prelungă efectuarea cea mai promptă, și la cerere se trimit mostre gratis și franco.

Vestminte gata de ori-ce soi, precum și comandate după măsură, precum și mașini de cusut de tot felul se vând atât aici cât și în afară în condițiunile cele mai favorabile...

Cu cel mai distins respect

[1122] 3-6

Isac Ascher,

Strada Cisnădiei nr. 20.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 20 Iulie 1891.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, etc.) and rows for stations and train types. Includes a 'Nota' at the bottom regarding night train connections.